

บันทึก

เรื่อง การแต่งตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๖๓ แต่งตั้งข้าราชการ กรรมการหรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้หรือไม่)

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ลับมาก-ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๐๓.๓/๑๗๔๗ลง วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้ มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาปรับปรุงผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิก สภากรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสภากรุงเทพมหานครนั้น สมาชิกสภา กรุงเทพมหานครซึ่งดำรงตำแหน่งในปัจจุบันได้รับการแต่งตั้งโดยอาศัยคำสั่งนายกรัฐมนตรีตาม มาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๐ ซึ่งในคำสั่งฉบับ ดังกล่าวได้กำหนดยกเว้นมิให้กฎหมาย ฯลฯ ที่ห้ามข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามคำสั่งฉบับดังกล่าว แต่ถ้าหากสมาชิกสภา กรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งการแต่งตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครแทนตำแหน่งที่ว่าง มี ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมี อำนาจสั่งให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรให้ดำรง ตำแหน่งแทนได้ (มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๖๓)

๒. ในกรณีตามข้อ ๑. มีประเด็นข้อกฎหมายที่ว่า รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยจะแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควร ซึ่งมีคุณสมบัติต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ได้หรือไม่ (กรณีการตั้งข้าราชการประจำ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร) ซึ่งอาจพิจารณาได้เป็นสองนัย กล่าวคือ

๒.๑ ความเห็นฝ่ายหนึ่ง เห็นว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง บุคคลที่เห็นสมควรได้โดยไม่มีข้อจำกัด โดยถือว่า มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๖๓ ไม่ได้กำหนดห้ามไว้ และเห็นว่ามาตราดังกล่าว มีลักษณะเป็นบทเฉพาะกาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยย่อมแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรได้ นอกจากนี้ ยังเห็นว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานครชุดปัจจุบันเป็นสภาที่เคยมีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ยกเว้นไม่ห้ามแต่งตั้งข้าราชการ พนักงานท้องถิ่น เมื่อสภากรุงเทพมหานครยังเป็นสภาที่อาศัย อำนาจของคำสั่งนายกรัฐมนตรี การแต่งตั้งผู้ที่เป็นข้าราชการจึงไม่ต้องห้ามตามข้อยกเว้นดังกล่าว

๒.๒ ความเห็นอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า บุคคลที่เห็นสมควรที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะแต่งตั้งได้นั้นจะต้องมีลักษณะไม่ต้องห้ามตามกฎหมายเพราะมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ กำหนดไว้ว่า “สมาชิกสภากรุงเทพมหานครต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานครหรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น” และถ้าสมาชิกกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๔๕ กฎหมายกำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลง

สำหรับเหตุผลตามความเห็นของฝ่ายหลังนี้เห็นว่า กฎหมายได้กำหนดยกเว้น ไม่ให้นำกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ห้ามข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ดำรงตำแหน่งการเมือง เฉพาะการแต่งตั้งผู้ว่าราชการและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒ ใช้บังคับ (ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒) เท่านั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ขณะนี้ยังมีความเห็นแตกต่างในการตีความปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเป็น ๒ นัย สมควรได้รับการพิจารณาให้ได้ข้อยุติเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร แล้ว พอสรุปความเป็นมาของกรณีที่เป็นปัญหาขอหารือได้ดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ ได้ตราขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนของกรุงเทพมหานครได้มีส่วนเข้ามารับผิดชอบในการบริหารกรุงเทพมหานครโดยตรง เพื่อเป็นตัวอย่างของการปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนของท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่อไป^๑ ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงบัญญัติให้มีการเลือกตั้งทั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการ

^๑เหตุผลของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๕ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ มีข้ออันควรแก้ไข

๑. เพื่อให้ประชาชนของกรุงเทพมหานครได้มีส่วนเข้ามารับผิดชอบในการบริหารกรุงเทพมหานครโดยตรง

๒. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชนของกรุงเทพมหานครให้ได้ดียิ่งขึ้น

๓. เพื่อเป็นตัวอย่างของการปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนของท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่อไป

กรุงเทพมหานคร^๒และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร^๓โดยบัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครไว้หลายประการด้วยกัน รวมทั้งการเป็นข้าราชการ พนักงานของรัฐวิสาหกิจ และพนักงานส่วนท้องถิ่น^๔นอกจากนี้ยังได้บัญญัติว่าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จะต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น^๕

^๒พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๒๑ ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยตรงและลับ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๓๖ สมาชิกสภากรุงเทพมหานครประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๒๖ บุคคลผู้มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๘) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่น พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของท้องถิ่น

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๐ บุคคลผู้มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้าม

มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร คือ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๘) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่น พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือของการพาณิชย์ของท้องถิ่น

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๒๙ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(๑) ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นอื่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

ต่อมาหลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ แล้ว คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินก็ได้ทำการยึดอำนาจและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๙ กับได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ หลังจากนั้น นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น (นายธานินทร์ กรัยวิเชียร) ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑^๖ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีคำสั่งตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐^๗ ดังต่อไปนี้

“๑. ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง

๒. ให้ยุบสภากรุงเทพมหานคร และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลง

๓. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมควรเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหนึ่งคน รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสี่คน และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคนโดยเร็ว

ฯลฯ

ฯลฯ”

ในเมื่อนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้อาศัยอำนาจพิเศษตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙ สั่งปลดผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับสั่งยุบสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งมาจากการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ แล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น(นายสมัคร สุนทรเวช) จึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ แห่งคำสั่งตามมาตรา ๒๑ ดังกล่าวข้างต้น มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๓๐/๒๕๒๐ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐ แต่งตั้งให้

มาตรา ๔๕ สมาชิกสภากรุงเทพมหานครต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัทซึ่งกรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

^๖รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๙

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ระงับ หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน หรือการกระทำอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการกระทำอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศหรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะได้เกิดขึ้นก่อนหรือหลังวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและของสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการหรือทำการใด ๆ ได้ และให้ถือว่าคำสั่งหรือการกระทำของนายกรัฐมนตรี รวมทั้งการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งหรือการกระทำหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

๑. นายชลอ ธรรมศิริ	เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๒. นายธำรง สุขเจริญ	เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๓. นายสกลจิตต์ พนมวัน ณ อยุธยา	เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๔. นายชงค์ วงศ์ขันธ	เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๕. นายแพทย์ศุภวัฒน์ พรรณเชษฐ์	เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- และมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๓๑/๒๕๒๐ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐ แต่งตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวน ๔๕ คน

เนื่องจากคำสั่งตามมาตรา ๒๑ ดังกล่าวกำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งจนกว่ากฎหมายที่กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมาย^๙ ให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงจะใช้บังคับ แต่ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง^{๑๐} และได้กำหนดให้สภากรุงเทพมหานครซึ่งมาจากการแต่งตั้งดังกล่าวมีอายุไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง^{๑๑} ดังนั้น ในพ.ศ.๒๕๒๒ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒ ขึ้น เพื่อขยายวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๑ ดังกล่าว ออกไปอีกจนกว่าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับเลือกตั้งตามมาตรา ๘^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒ จะเข้ารับหน้าที่ และในกรณีที่ตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครดังกล่าวว่างลง พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบ

^๙คำสั่งตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐

^{๑๐} ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับขั้นตอนและความมุ่งหมายในอันที่จะพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

^{๑๑}คำสั่งตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐

^{๑๒} ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่ในตำแหน่งสองปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง แต่ถ้ากฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานครที่แก้ไขปรับปรุงตาม ๑๐. ออกใช้บังคับก่อนสิ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้อยู่ตำแหน่งจนถึงวันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

^{๑๓}คำสั่งตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐

^{๑๔} ให้อายุของสภากรุงเทพมหานครมีกำหนดเวลาสองปีนับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพเริ่มแต่วันแต่งตั้งและสิ้นสุดลงตามอายุของสภากรุงเทพมหานคร แต่ถ้ากฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานครที่แก้ไขปรับปรุงตาม ๑๐. ออกใช้บังคับก่อนสิ้นกำหนดเวลาดังกล่าวก็ให้อายุของสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลงในวันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

^{๑๕}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร(ฉบับที่ ๔)พ.ศ.๒๕๒๒

มาตรา ๕ ให้ดำเนินการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ของคณะรัฐมนตรี ในอันที่จะแต่งตั้งผู้ซึ่งเห็นสมควรเข้าดำรงตำแหน่งแทนได้ โดยบัญญัติยกเว้นไว้ว่า ไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฯลฯ ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองหรือตำแหน่งการเมือง รวมทั้งบทบัญญัติมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ มาใช้บังคับแก่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ(๒๔ เมษายน ๒๕๒๒) หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒^{๑๒}

ต่อมาตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น (นายดำริ น้อยมณี) รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖^{๑๓} วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒ มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๕๒๒/๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๒ แต่งตั้งให้

๑. นายเชาวนวัศ สุตลาภา เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๒. ร.ต.สมพร กุลวานิช เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๓. พล.ต.สฤษดิ์วงศ์ วงศ์ถ้อยทอง เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๔. พล.ต.จรัส สัมมาทัต เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
๕. นายสมชัย วุฒิปรีชา เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งผู้แทนกระทรวงมหาดไทยชี้แจงว่าผู้ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวต่างก็เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งประจำทุกคน

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

^{๑๒}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๒

มาตรา ๖ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับเลือกตั้งตามมาตรา ๕ จะเข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่ตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามวรรคหนึ่งว่างลง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ซึ่งเห็นสมควรเข้าดำรงตำแหน่งแทน และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากำหนดเวลาที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใดที่ห้ามมิให้ข้าราชการพนักงานส่วนท้องถิ่น กรรมการ และพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองหรือตำแหน่งการเมือง รวมทั้งบทบัญญัติมาตรา ๒๕ (๓) มาตรา ๒๖ (๗) หรือ (๘) มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๘ (๓) มาตรา ๔๐ (๗) หรือ (๘) และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ ไม่ให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการและพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือได้รับแต่งตั้งตามวรรคสอง

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๒)

ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๒๓ รัฐบาลมีดำริที่จะปรับปรุงการจัดระเบียบราชการของ กรุงเทพมหานครเสียใหม่ โดยกำหนดให้มีทบวงนครบาล สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อรับผิดชอบการดำเนินการบริหารในเขตกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะและแบ่งพื้นที่การปกครองของ กรุงเทพมหานครโดยมีเทศบาลตามจำนวนที่เหมาะสมเป็นผู้บริหารงานในรูปของราชการส่วนท้องถิ่น แต่เนื่องจากการปรับปรุงดังกล่าวจำเป็นต้องกระทำในรูปของกฎหมายซึ่งต้องใช้เวลาดำเนินการตามสมควรประกอบกับวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่บริหารราชการกรุงเทพมหานครเป็นการชั่วคราว จะสิ้นสุดลงในวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๓ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ ขึ้น เพื่อยกเลิกมาตรา ๕^{๙๔} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๒ ที่บัญญัติให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๒ ใช้บังคับ กล่าวคือภายในวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ (มาตรา ๓)^{๙๕} นอกจากนี้พระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ ยังได้บัญญัติให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ ใช้บังคับ (วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๓) คงมีวาระอยู่ในตำแหน่งดังกล่าวต่อไปได้จนกว่ากฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งทบวงนครบาลจะมีผลใช้บังคับ (มาตรา ๔)^{๙๖} ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครว่างลงก่อนถึงวันที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งทบวงนครบาลจะมีผลใช้บังคับ ก็ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรให้ดำรงตำแหน่งแทนได้ (มาตรา ๖)^{๙๗} และในกรณีที่ตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงก่อนถึงวันที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งทบวงนครบาลมีผลใช้

^{๙๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๐)

^{๙๕}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๒

^{๙๖}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓

มาตรา ๔ ให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับคงมีวาระอยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อไป จนกว่ากฎหมายว่า ด้วยการจัดตั้งทบวงนครบาลจะมีผลใช้บังคับ

^{๙๗}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓

มาตรา ๖ ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครว่างลงก่อนถึงวันที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งทบวงนครบาลจะมีผลใช้บังคับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรให้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้ ในกรณีที่มิได้มีการแต่งตั้งดังกล่าว ให้ถือว่าจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เท่าที่เหลืออยู่เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภากรุงเทพมหานคร

บังคับ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น(มาตรา ๗)^{๑๘}หลังจากที่พระราชบัญญัติ ๗๐ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ ใช้บังคับแล้ว คณะรัฐมนตรีก็ได้มีอนุมติให้นายเชาวนวิศ สุตลาภา ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทั้ง ๔ คนพ้นจากตำแหน่งและคณะรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗^{๑๙}แห่งพระราชบัญญัติ ๗๐ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ มีมติแต่งตั้งให้

๑. พลเรือเอก เทียม มกรานนท์ เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๒. นายเลิศ หงษ์ภักดี เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๓. นายสมชัย วุฒิปรีชา เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๔. นายแพทย์วินิจ อัครเสนา เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๓๐/๒๕๒๔ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๔

หลังจากนั้น นายกรัฐมนตรี (พลเอก เปรม ติณสูลานนท์) ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ ๗๐ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๔ มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๒๑/๒๕๒๔ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๔ แต่งตั้งให้นายอำพันธ์ ปุณณกันต์ เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้แทนกระทรวงมหาดไทยได้ชี้แจงว่าในขณะนั้นพลเรือเอก เทียม มกรานนท์ ยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการของรัฐวิสาหกิจอยู่ด้วยในขณะเดียวกัน ส่วนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทั้ง ๔ คนดังกล่าวต่างก็เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งประจำอยู่ด้วยเช่นเดียวกัน

ต่อมาเมื่อพลเรือเอก เทียม มกรานนท์ และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครทั้ง ๔ คนได้ลาออกจากตำแหน่ง คณะรัฐมนตรีก็ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติ ๗๐ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ มีมติในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ แต่งตั้งให้นายอาษา เมฆสวรรค์ ซึ่งเป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งประจำ เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแทนพลเรือเอก เทียม มกรานนท์ และในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอีก ๔ คน จากข้าราชการบำนาญ ๑ คน และจากข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งประจำอีก ๓ คน

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติ ๗๐ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ ยังให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีที่จะสั่งให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งและแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรให้ดำรงตำแหน่งแทนได้ (มาตรา ๕)^{๒๑}

^{๑๘}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓

มาตรา ๗ ในกรณีที่ตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงก่อนถึงวันที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งทบวงนครบาลมีผลใช้บังคับ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น

^{๑๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๘)

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๘)

^{๒๑}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓

แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ มิได้ระบุให้ชัดเจนว่า มิให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฯลฯ ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งข้าราชการ การเมืองหรือตำแหน่งการเมือง รวมทั้งบทบัญญัติมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕^{๒๒} มาใช้บังคับแก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ กรณีจึงมีปัญหว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จะอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๕^{๒๓} แห่งพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ แต่งตั้งข้าราชการกรมการหรือ พนักงานของรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหา ดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

จากลำดับความเป็นมาของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ดั้งเดิมของ พระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็คือ จัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครให้เป็นตัวอย่างของการ ปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนของท้องถิ่นนั้นโดยตรง เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยของประเทศต่อไป^{๒๔} ดังนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้บัญญัติให้มีการเลือกตั้งทั้ง ผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร โดยบัญญัติห้ามมิให้ ข้าราชการ ฯลฯ สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเป็น ข้าราชการ ฯลฯ อยู่ด้วย^{๒๕} และยังได้บัญญัติห้ามไว้อีกด้วยว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้ว ผู้บริหาร ราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จะต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่อื่น ใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่นหรือ พนักงานส่วนท้องถิ่น^{๒๖} ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนของท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้ามาบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร โดยสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล และสามารถอุทิศเวลาให้แก่การบริหารราชการกรุงเทพมหานครได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น บทบัญญัติ ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร ในขณะเดียวกัน จึงเป็นบทบัญญัติที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งหมายจะให้ใช้ บังคับในกรณีที่มีการเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเท่านั้น มิได้มุ่งหมายจะให้ใช้บังคับในกรณีที่ มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวตามปัญหาของเรื่องนี้แต่อย่างใด ดังจะเห็นได้จากมาตรา

มาตรา ๕ ในระหว่างระยะเวลาตามมาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งและแต่งตั้งบุคคลที่ เห็นสมควรให้ดำรงตำแหน่งแทนได้

^{๒๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

^{๒๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒๑)

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^{๒๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

๘๙^{๒๓} อันเป็นบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งบัญญัติว่าในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อนได้ โดยมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕^{๒๔} อันเป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในขณะเดียวกันมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวดังกล่าว และในกรณีที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งก่อนที่จะมีการเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ในคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับแก่ผู้ได้รับแต่งตั้งดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในกรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ยอมให้มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ให้อำนาจแก่คณะรัฐมนตรีในอันที่จะแต่งตั้งบุคคลใดก็ได้ที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรรวมทั้งบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการ ฯลฯ ด้วย แต่ในกรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องการให้อำนาจในการแต่งตั้งโดยมีข้อจำกัด ก็จะระบุไว้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๒๗ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้(ก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๒) ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงด้วยเหตุใด ๆ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควร ซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๕ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖ เป็นรองผู้ว่าราชการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าวให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าที่กำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน”

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ จะมีจุดมุ่งหมายแต่เดิมที่จะให้ผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งก็ตาม แต่หลังจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับได้เพียง ๒ ปี รัฐบาลในสมัยต่อมาก็ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

^{๒๓}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘

มาตรา ๘๙ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร แต่มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ มาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๘๘ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้ได้รับแต่งตั้งโดยอนุโลม

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

๒๕๑๙ มีคำสั่งให้ผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง โดยนำระบบการแต่งตั้งผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาใช้แทนระบบการเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวจนกว่าการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานครจะแล้วเสร็จ และเพื่อให้รัฐบาลสามารถเลือกเฟ้นผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจากข้าราชการ ฯลฯ ที่รัฐบาลมีความไว้วางใจในความรู้ ความสามารถ และมีความมั่นใจว่าจะประสานงานกับรัฐบาลได้ จึงได้มีการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฯลฯ ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งข้าราชการเมืองหรือตำแหน่งการเมือง มาใช้บังคับแก่ผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒ ขึ้นเพื่อขยายวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งตามมาตรา ๒๑ ดังกล่าวออกไปอีกจนกว่าจะมีการเลือกตั้งผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒ และจนกว่าผู้ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะเข้ารับหน้าที่ นอกจากนี้พระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒ ยังได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ อันเป็น “บทถาวร” ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมาตรา ๒๗ วรรคสี่ ที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่^{๒๙} บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ซึ่งเห็นสมควรเข้าดำรงตำแหน่งแทนได้ และในกรณีที่มีการแต่งตั้งเช่นว่านี้ พระราชบัญญัติ ฯลฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้เพิ่มเติมมาตรา ๒๗ ตรี^{๓๐} ขึ้นใหม่ว่า มิให้นำ

^{๒๙}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๗ ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งโดยประชาชนออกเสียงเป็นประชามติให้ถอดถอนหรือรัฐมนตรีโดยมติคณะรัฐมนตรีสั่งให้ออกจากตำแหน่ง ให้ถือว่าเป็นกรณีที่จำเป็นจึงให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ซึ่งเห็นสมควรเข้าดำรงตำแหน่งแทน และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ฯลฯ

ฯลฯ”

^{๓๐}พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๗ ทวิ และมาตรา ๒๗ ตรีแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘

“มาตรา ๒๗ ทวิ ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๗ ตรี บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใดที่ห้ามมิให้ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น กรรมการและพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองหรือตำแหน่ง

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฯลฯ ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองหรือตำแหน่งการเมืองฯ ตลอดจนบทบัญญัติมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับแก่ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๒๗ วรรคสี่ จึงเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้มีได้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕^{๓๑} ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาใช้บังคับในกรณีที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ยอมให้มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้

ในเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๕^{๓๒}ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในอันที่จะสั่งให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรให้ดำรงตำแหน่งแทนได้ ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีได้ระบุให้ชัดแจ้งว่า มิให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฯลฯ ที่ห้ามมิให้ข้าราชการ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองหรือตำแหน่งการเมือง รวมทั้งบทบัญญัติมาตรา ๔๕^{๓๓} มาใช้บังคับแก่ข้าราชการ ฯลฯ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ตาม แต่โดยเจตนารมณ์ของกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก็ย่อมจะมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ ฯลฯ เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครได้ด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๘) จึงเห็นว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีย่อมอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร(ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๒๓ แต่งตั้งข้าราชการ กรรมการหรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรสุมบุรณ์

(นายอมร จันทรสุมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พุดศุภกิจน ๒๕๒๗

การเมือง และมาตรา ๒๕(๓) มาตรา ๒๖ (๗) หรือ (๘) มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๘ (๓) มาตรา ๔๐ (๗) หรือ (๘) และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘ มิให้ใช้บังคับแก่ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือกรรมการและพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๒๗ วรรคสี่ หรือมาตรา ๒๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๑๘”

^{๓๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒๑)

^{๓๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)